

SELETUSKIRI

Põllumajandusministri määruse “Kahjustatud metsa taastamise ja metsatulekahju ennetamise investeeringutoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” eelnõu juurde

Sissejuhatus

Põllumajandusministri määrus kehtestatakse “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45⁴ lõike 2, § 45⁵ lõike 2 ja § 45⁶ lõike 4 alusel ning kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40) artikli 18 lõike 4 alusel heaks kiidetud “Eesti maaelu arengukavaga 2007–2013” (edaspidi *arengukava*).

2007. aasta 1. jaanuaril algas uus Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) programmiperiood 2007–2013, milles on Eestil EL-i liikmesriigina võimalik osaleda ühenduse maaelupoliitikas ja saada osa EL-i maaelu arengu toetuste eelarvest.

Kui lõppeval programmiperioodil (2004–2006) anti investeeringutoetusi “Eesti riikliku arengukava 2004–2006” (edaspidi *RAK*) raames ning rahastati Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) Arendusrahastust, siis uuel programmiperioodil (2007–2013) ei rahastata põllumajanduse ja maaelu valdkonna investeeringutoetusi struktuurifondidest, vaid eraldi seisva Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) vahenditest ja antakse arengukava raames. Arengukava keskendub sel perioodil ühenduse põllumajanduse ja metsanduse konkurentsivõime, maade hooldamise ja keskkonna, elukvaliteedi ja maapiirkonna ettevõtluse mitmekesistamisele, võttes samas arvesse Eesti maaelu omanäolisust.

Määruse eesmärgiks on kehtestada perioodil 2007–2013 kahjustatud metsa taastamise ja metsatulekahju ennetamise investeeringutoetuse (edaspidi *toetus*) saamise nõuded taotleja, kavandatava tegevuse ja taotluse kohta, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord, taotluse vorm, toetuse määr ja suurus, abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud, nõuded toetuse saajale, taotluse hindamiskriteeriumid ja hindamise kord, taotluse rahuldamise otsuse muutmise või kehtetuks tunnistamise alused ja kord ning toetuse väljamaksmise kord.

Määruse alusel antavad toetused kahjustatud metsa taastamiseks on jätk põllumajandusministri 3. märtsi 2006. a määruse nr 31 ““Eesti riikliku arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks – ühtne programmdokument aastateks 2004–2006” meetme 3.7 “Metsamajandus” tingimused” (edaspidi *meede 3.7*) alusel antavale sarnasele toetusele. Sama määrusega kehtestatakse tingimused ka metsatulekahju ennetamiseks kõrge ja keskmise tuleohuga metsade puhul, märkides seejuures, et taoline metsatulekahju ennetavate tegevuste toetamine on Eestis esmakordne. Eelnõu koostamisel on arvestatud meetme 3.7 rakendamisel saadud kogemusi ning erametsaomanike, metsaühistute, Erametsaliidu, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti, (edaspidi *PRIA*) Sihtasutuse Erametsakeskus (edaspidi *EMK*), Päästeameti ja Eesti Maaülikooli metsandus- ja maahitusinstituudi metsakasvatuse osakonna ettepanekuid.

“Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45³ lõike 4 kohaselt võib *PRIA* metsanduse valdkonna toetuse taotluste menetlemiseks sõlmida halduslepingu eraõigusliku juriidilise isikuga “Halduskoostöö seaduses” sätestatud korras. Vastavalt arengukavale on meetme 1.5 “Metsade majandusliku väärtuse parandamine ja

metsandussaadustele lisandväärtuse andmine” rakendavaks asutuseks kavandatud lisaks PRIA-le EMK. “Metsaseaduse” alusel on EMK tegelenud Eestis riiklike toetuste andmisega 2000. aastast alates ja on võimeline saavutama vajaliku pädevuse ka EL-i metsanduse valdkonna toetuste menetlemiseks. EMK-l on välja kujunenud koostöö erametsaomanike ja metsaühistutega, seetõttu on taotlejal lihtsam saada ülevaadet toetuste taotlemisest ja taotluste menetlemisest, kui nii riiklike kui ka EL-i metsanduse valdkonna toetuste taotlemise korral on rakendavaks asutuseks sama asutus. “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” §-de 45⁵–45⁷ alusel on kavandatud taotluste menetlemine järgmiselt: EMK võtab taotlusi vastu, menetleb neid ja teeb taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse. Toetuse väljamakse teeb PRIA EMK ettepanekul. Riiklikku järelevalvet „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 63 lõike 1 alusel teostavad vastavalt oma pädevusele nii PRIA kui EMK.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostasid Põllumajandusministeeriumi maaelu arengu osakonna maaparanduse ja maakasutuse büroo peaspetsialist Helve Hunt (tel 625 6511) ja Keskkonnaministeeriumi metsaosakonna peaspetsialist Maret Parv (tel 626 0726). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna koosseisuväline teenistuja-nõunik Kadri Jänes (tel 625 6539). Keeleliselt toimetas eelnõu Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Silk (tel 625 6523).

Eelnõu sisu

Määruse § 2 kohaselt võib toetust taotleda:

- 1) metsaühistu “Metsaseaduse” § 10 lõike 5 tähenduses (edaspidi *metsaühistu*) tema liikmete omandis oleva küla, alevi või aleviku territooriumil (edaspidi *maapiirkond*) paikneva “Metsaseaduse” § 3 lõike 2 tähenduses metsamaa kohta;
- 2) füüsilisest või eraõiguslikust juriidilisest isikust erametsaomanik (edaspidi *erametsaomanik*) tema omandis oleva maapiirkonnas paikneva metsamaa või tuletõrje veevõtukohale juurdepääsutee korrashoidmise puhul tema omandis oleva juurdepääsutee kohta.

Metsamaa on maa, mis on metsamaana maakatastrisse kantud või maatükk pindalaga vähemalt 0,1 hektarit, millel kasvavad puittaimed kõrgusega vähemalt 1,3 meetrit ja puuvõrade liitusega vähemalt 30%. Erametsaomanikuks loetakse nii füüsilisi isikuid, füüsilisest isikust ettevõtjat, samuti eraõiguslikku juriidilist isikut, kelle omandis on metsamaa. Kui toetust taotleb metsaühistu, peab nii kinnisasja omanik kui ka juurdepääsutee omanik metsaühistu liikmena kinnitama oma nõusolekut toetuse taotlemise ja sellega kaasnevate kohustuste võtmise kohta. Vormikohane kinnitus kiri tuleb toetuse taotlemisel esitada EMK-le. Samas tuleb metsaühistul toetuse taotlemisel arvestada, et metsaühistu ja tema liikme omavahelised õiguslikud suhted peaksid olema eraldi reguleeritud kas käsunduslepingu või muu sarnase õigussuhte alusel, milles sätestatakse toetuse võtmisega kaasnevad poolte õigused ja kohustused.

Paragrahvi lõikes 2 sätestatakse tingimused taotlejale. Oluline on, et taotleja ei ole pärast 1. jaanuari 2007 saanud ega taotle sama kulu hüvitamiseks samale metsamaa osale kavandatud sama tegevuse või sama investeeringuobjekti kohta toetust riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest või muud tagastamatut riigiabi.

Määruse §-s 3 sätestatakse tegevused, mille puhul võib toetust taotleda.

Loodusõnnetusest (tuuleheide või -murd) või tulekahjust kahjustatud metsa taastamiseks saab toetust taotleda uue metsakultuuri rajamiseks – istutamiseks või looduslikule uuenemisele

kaasaaitamiseks, samuti on toetuskõlblik ka kahjustatud metsa taastamiseks rajatud metsakultuuri hooldamine.

Metsatulekahju ennetamiseks saab toetust taotleda sellele metsamaale, mis vastavalt keskkonnaministri 21. veebruari 2007. a määrusele nr 14 “Suure, keskmise ja väikese metsade tuleohuga maakondade jaotus” asub suure või keskmise tuleohuga maakonnas. Suure tuleohuga maakonnad on Harjumaa, Ida-Virumaa ja Põlvamaa ning keskmise tuleohuga maakonnad on Lääne-Virumaa, Pärnumaa, Tartumaa, Võrumaa, Läänemaa ja Valgamaa. Toetust saab taotleda erinevate tuleohumärkide, – plakatite soetamiseks ja paigaldamiseks, tuletõrje veevõtukohtade, nendele juurdepääsuteede ning transpordivahendite peatuskohtade korrashoidmiseks, tuletõkestusribade ja -vööndite rajamiseks ja korrashoidmiseks, samuti suitsetamis- ja lõkketegemiskohtade rajamiseks ja tähistamiseks.

Komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, millega sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad, lõike 29 kohaselt peaks ennetustegevusega seotud toetus sõltuma vastavusest liikmeriigi koostatud tulekaitsekavast. Nõutud tulekaitsekava on kinnitatud keskkonnaministri 10. detsembri 2007. a käskkirjaga nr 1370 “Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas esineda võivate hädaolukordade riskianalüüsi kinnitamine” lisa 4. Tulekaitsekava alusel on metsatulekahjude ennetustöö kahesuunaline: tulekindluse tõstmine ja inimtegevusest tuleneva ohu vähendamine. Metsa tulekindlust tõstavad okaspuumetsades tuletõkestusribade ja -vööndite rajamine ning nende korrashoidmine, tuletõrjeteenuste ja veevõtukohtade ning nendele juurdepääsu rajamine, tähistamine ja korrashoidmine jne. Inimtegevusest tulenevat ohtu aitavad vähendada suitsetamis- ja lõkketegemiskohtade rajamine, tähistamine ja korrashoidmine, telkimis- ja laagriplatside väljaehitamine, transpordivahenditele peatuskohtade rajamine, samuti tuleohumärkide ja -plakatite paigaldamine.

Erametsaomaniku kohustused metsa tuleohutusnõuete kindlustamisel sätestab keskkonnaministri 15. juuni 1998. a määrus nr 46 “Metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete kinnitamine”.

Määruse § 4 sätestab nõuded toetatavate tegevuste kohta. Kahjustatud metsa taastamise korral peab olema metsamaa, millele toetust taotletakse, vähemalt 0,5 hektari suurune, kusjuures toetatakse pärast 1. jaanuari 2007 toimunud loodusõnnetuse või tulekahju tõttu kahjustatud metsa taastamist. Istutada tohib keskkonnaministri vastavate määrustega lubatud puuliikide taimi ning metsapuutaimi kaitsvate metsatarvikutena võib kasutada tüvekraesid, tüvetorusid või ladvakaitseid. Kultuuri hooldamiseks saab toetust taotleda vaid sellele metsamaa osale, kuhu on eelnevalt kahjustatud metsa taastamiseks mitte varem kui 1. jaanuaril 2007. a rajatud uus metsakultuur või tehtud looduslikule uuenemisele kaasaaitamine. Metsatulekahju ennetamiseks võib suitsetamis- ja lõkketegemiskoha rajada vähemalt viie hektari suurusele metsamaale. Kui toetust taotletakse tuletõrjeteenuste veevõtukohta ja juurdepääsutee ning transpordivahendite peatuskohtade korrashoidmiseks, peab juurdepääsutee olema taotleja või metsaühistu puhul tema liikme omandis ning tehtavateks töödeks on kruusa või siirdekateni (killustik, sideainega töödeldud puiste jne) lisamine või hõõveldamine.

Kahjustatud metsa taastamise korral võib toetust taotleda ja saada uue metsakultuuri rajamiseks ja looduslikule uuenemise kaasaaitamiseks tingimusel, et loodusõnnetuse või tulekahju kohta on tehtud “Metsaseaduse” alusel ja korras metsateatis ja metsakaitseeksperdiis.

Paragrahvi lõikes 3 sätestatakse, et kavandatava tegevuse elluviimist ei või alustada ja tegevuse elluviimist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui toetuse taotluse esitamise päevale järgneval päeval. Esimeses taotlusvoorus võib aga toetust taotleda ka nende

tegevuste kohta, mis on ellu viidud mitte varem kui 1. jaanuaril 2007 ja mis vastavad määruses sätestatud nõuetele.

Määruse §-s 5 sätestatakse abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud. On oluline, et kavandatava tegevuse maksumus oleks põhjendatud, üheselt mõistetav ja vajalik tegevuse eesmärgi saavutamiseks. Taotleja on kohustatud tagama toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise.

Toetust ei saa riigile, kohalikele omavalitsusüksusele või riigi osalusega eraõiguslikule juriidilisele kuuluvale metsamaale tehtud kulutustele, samuti "Looduskaitseaduse" § 4 lõikes 1 nimetatud objektidele, nagu kaitsealad, hoiualad, püsielupaigad, kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid, kus keskkonnakaitselised piirangud ei võimalda kavandatavaid töid teha.

Abikõlblik on kuni 1000- kroonine sularahamakse ühe tegevuse kohta. Kuni 1000- krooniste sularahamaksete tegemine on vajalik ja arvestatav näiteks uue metsakultuuri rajamisel ulukikahjustuste ning taimehaiguste ja -kahjustuste ennetamiseks vajalike tõrjevahendite soetamisel jms väiksemamahulise investeeringu tegemisel ning ka juhul, kui taotleja elab näiteks piirkonnas, kus pangateenuste või pangapälekannete tegemise võimalus internetipanga kaudu puudub.

Määruse § 6 sätestab nõuded tegevuse hinnapakumise kohta.

Komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74–84), artikli 26 lõike 2 punkti d alusel kontrollitakse taotluste puhul eeskätt kavandatavate kulude mõistlikkust, mida hinnatakse näiteks võrdluskulude põhjal. Kahjustatud metsa taastamiseks tehtavate investeeringute puhul ongi oluline jälgida, et kavandatavad kulud oleksid mõistlikud ning võrreldavad väljakujunenud turuhindadega. Maapinna ettevalmistamine, metsapuutaimede soetamine ja istutamine, taimi kaitsvate tarvikute soetamine ja paigaldamine, kultuuri hooldamine, looduslikule uuenemisele kaasaaitamine, - need on tegevused, mille puhul on võimalik kulude suurust olemasolevate väljakujunenud keskmiste turuhindade alusel hinnata ja võrrelda, et välistada hinnapakumise tulemusena tekkida võivad liigselt suured tegevuste maksumused. Võrdluskulude kujunemist iseloomustab tabel 1. Hinnamoonutuste vältimise eesmärgil on kahjustatud metsa taastamiseks lubatud tegevuste puhul kehtestatud maksimaalsed toetuse suurused. Lähtuvalt eespool toodust ei ole kahjustatud metsa taastamiseks lubatud tegevuste puhul nõutud hinnapakumisi.

Metsatulekahju ennetamiseks kavandatavate tegevuste puhul peab taotleja olema saanud vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumist, kui tegevuse käibemaksuta maksumus ületab 156 466 krooni, ja vähemalt ühe hinnapakumise, kui tegevuse käibemaksuta maksumus on alla 156 466 krooni.

Määruse §-s 7 sätestatakse toetuse määr ja maksimaalsed suurused ühe taotleja kohta toetatavate tegevuste kaupa. Kahjustatud metsa taastamise puhul on toetuse määr kuni 90% tegevuse abikõlblikust maksumusest ja metsatulekahju ennetamise puhul kuni 80% abikõlblike kulude maksumusest, välja arvatud suitsetamis- ja lõkketegemiskoha rajamine, mille puhul on toetuse määr kuni 60%.

Programmiperioodil võib toetust taotleda ja saada tuletõkestusriba või -vööndi või suitsetamis- ja lõkketegemiskoha rajamiseks üks kord, kultuuri hooldamiseks üks kord kalendriaastas ja mitte üle viie järjestikuse kalendriaasta, tulekaitseobjektide tähistamiseks ja tuletõrje veevõtukohale juurdepääsutee korrashoidmiseks ja tuletõkestusriba või -vööndi korrashoidmiseks üks kord kalendriaastas. Lisaks sellele sätestatakse lõikes 1 tingimus, et

kahjustatud metsa taastamiseks kas uue metsakultuuri rajamisena või looduslikule uuenemisele kaasaitamisel saab toetust taotlelda ja saada sama metsamaa osa kohta tehtud sama metsakaitseekspektiisi alusel üks kord.

Hinnapakkumise kohustuse rakendamisel võivad kahjustatud metsa taastamise tegevuste hinnad, võrreldes valitsevate turuhindadega, ebamõistlikult suureneeda. Lähtuvalt eeltoodust on vajalik kehtestada nende tegevuste puhul maksimaalsed toetuse suurused. Maksimaalsete toetuste suuruste kujundamisel on võetud arvesse riigi erinevate regioonide metsaühikutelt, EMK-lt ja Riigimetsa Majandamise Keskuselt saadud andmed väljakujunenud turuhindade kohta.

Kahjustatud metsa taastamiseks on vajalikud kulud maapinna ettevalmistamine, metsapuutaimede soetamine ja istutamine (keskmiselt istutatakse 2500 taime hektarile) ning vajadusel metsapuutaimi kaitsvate tarvikute soetamine ja paigaldamine. Lisaks sellele on abikõlblikud kulud, kui kahjustatud metsa taastatakse looduslikule uuenemisele kaasaitamise kaudu, ning taastatud metsakultuuri hooldamise kulud.

Eespool loetletud tegevuste elluviimiseks tehtud vajalike kulude eest antava toetuse maksimaalse suuruse kujunemist iseloomustab alljärgnev tabel 1.

Tabel 1
Toetuse maksimaalse suuruse kujunemine

Rea nr	Tegevus	Turuhind	Toetuse määr %	Maksimaalne toetuse suurus
1.	Maapinna ettevalmistamine	2700 kr/ha		
2.	Metsapuutaimede soetamine	8500 kr/ha (3.40 kr/tk × 2500 tk/ha)		
3.	Metsapuutaimede istutamine	4500 kr/ha (1.80 kr/tk × 2500 tk/ha)		
4.	KOKKU read 1 kuni 3	15700 kr/ha	90	14 130 kr/ha
5.	Metsapuutaimi kaitsvate tarvikute soetamine	15 000 kr/ha (6 kr/tk × 2500 tk/ha)		
6.	Metsapuutaimi kaitsvate tarvikute paigaldamine	2500 kr/ha (1 kr/tk × 2500 tk/ha)		
7.	KOKKU read 5 ja 6	17 500 kr/ha		
8.	KOKKU read 4 ja 7	33 200 kr/ha	90	29 900 kr/ha
9.	Looduslikule uuenemisele kaasaitamine	2700 kr/ha	90	2430 kr/ha
10.	Kultuuri hooldamine	2400 kr/ha	90	2160 kr/ha

Lähtuvalt eespool toodust on toetatavate tegevuste eest antava toetuse maksimaalsed suurused kahjustatud metsa taastamiseks järgmised:

1. Uue metsakultuuri rajamise puhul, kui metsapuutaimede istutamisel kasutatakse metsatarvikuid – 29 900 kr/ha;
2. Uue metsakultuuri rajamise puhul metsatarvikuid kasutamata – 14 100 kr/ha;
3. Looduslikule uuenemisele kaasaitamise puhul – 2400 kr/ha;
4. Kultuuri hooldamise puhul – 2100 kr/ha.

Määruse §-s 8 sätestatakse, et taotleja esitab PRIA poolt teatatud tähtajal toetuse taotlemiseks vormikohase taotluse ning selles esitatud andmeid tõendavad dokumendid EMK-le. Kui toetust taotletakse metsatulekahju ennetamiseks, peab taotleja esitama Päästeameti kohalikule

päästeasutusele ja Keskkonnaministeeriumi maakonna keskkonnateenistusele kooskõlastamiseks vormi kohase metsatulekahju ennetamise projekti.

Määruse §-s 9 on sätestatud taotlusele esitatavad nõuded. Taotlejal tuleb esitada lisaks taotlusele ka nendes andmeid tõendavad dokumendid EMK-le. Kui taotlejaks on metsaühistu, tuleb taotlemisel muu hulgas esitada ärakiri metsaühistu üldkoosoleku otsusest, millest nähtub tema liikmete nõusolek arengukava raames toetust taotleda, kui põhikirjast ei nähtu õigust taotleda toetust metsaühistu nimel. Taotleja võib igas taotlusvoorus esitada kahjustatud metsa taastamiseks ühe taotluse ja metsatulekahju ennetamiseks ühe taotluse.

Määruse §-des 10 ja 11 sätestatakse taotluse vastuvõtmine ning taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimine. EMK kontrollib taotluse esitamisel nõutavate dokumentide olemasolu ja taotluse tähtaegset esitamist, vastuvõetud taotluse nõuetekohasust ja selles esitatud andmete õigsust ning taotleja ja kavandatava tegevuse vastavust määruses sätestatud nõuetele. EMK võrdleb taotluse nõuetekohasuse kontrollimiseks kõiki andmeid omavahel.

Kui taotleja jätab koos taotlusega esitamata nõutud andmed või dokumendid või kui taotluses on muid puudusi, määrab EMK "Haldusmenetluse seaduse" kohaselt tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudus kõrvaldatakse määratud tähtajaks, loetakse taotlus tähtaegselt esitatuks. Kui puudust ei kõrvaldata tähtaegselt, võib EMK jätta taotluse läbi vaatamata.

EMK-l on taotluses esitatud andmete õigsuse kontrollimiseks õigus viibida taotleja nõusolekul ja kui taotlejaks on metsaühistu, siis tema liikme nõusolekul või selle isiku nõusolekul, kellelt taotleja tellib teenust, tööd või ostab kaupa, tema ettevõttes, sealhulgas hoones ja kinnisasjal, ning kontrollida dokumente ja tehtud töid kohapeal.

Taotleja ja taotlus vastavad toetuse saamiseks esitatud nõuetele, kui kõik omavahel võrreldavad andmed on samased, kui ei esine "Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse" § 45⁶ lõikes 2 nimetatud asjaolusid ning kui on täidetud kõik määruses sätestatud nõuded. Kui taotleja või taotlus ei vasta vähemalt ühele nõudele, teeb EMK taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Määruse §-s 12 sätestatakse nõuetele vastavate taotluste hindamine ja paremusjärjestuse moodustamine. "Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse" § 45³ lõike 5 alusel kehtestab põllumajandusminister igaks eelarveaastaks antavate maaelu arengu toetuste liigid, toetatavad tegevused ning määrab toetusteks ettenähtud vahendite jaotuse. Taotlusi hinnatakse juhul, kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab selle toetuse rahastamise eelarve. Taotluste hindamisel eelistatakse esmalt taotlejaid, kes taotleavad toetust kahjustatud metsa taastamiseks; kui nende nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab toetuse rahastamise eelarve, hinnatakse taotlusi ja antakse hindepunkte hindamiskriteeriumite alusel. Võrdsete hindepunktide korral eelistatakse taotlejat, kelle kahjustatud metsa pindala on suurem.

Metsatulekahju ennetamiseks esitatud taotlusi hinnatakse ja antakse hindepunkte hindamiskriteeriumite alusel pärast kõigi kahjustatud metsa taastamiseks esitatud nõuetele vastavate taotluste rahuldamist ja juhul, kui nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab toetuse rahastamise eelarve. Võrdsete hindepunktide korral eelistatakse taotlust, milles taotletav toetuse summa on väiksem.

Taotluste paremusjärjestuse moodustamisel loetakse paremaks kahjustatud metsa taastamise puhul esitatud taotluste puhul lõigete 1 ja 3 alusel kõrgema koondhinde saanud taotlus ning metsatulekahju ennetamiseks esitatud taotluste puhul lõigete 2 ja 3 alusel kõrgema koondhinde saanud taotlus.

Määruse §-s 13 sätestatakse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise tingimused. Rahuldamisele kuuluvad hindamise tulemusel moodustatud paremusjärjestuse alusel parimad taotlused. Taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse teeb EMK “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45⁷ lõike 1 punkti 2 või sama paragrahvi lõike 5 või 6 alusel 80 tööpäeva jooksul taotluse esitamise tähtpäevast arvates. Kui taotluse täies ulatuses rahuldamine ei ole võimalik või põhjendatud, võib taotletud toetuse summat ja taotlust muuta taotleja nõusolekul ning EMK teeb taotluse osalise rahuldamise otsuse.

Määruse § 14 kohaselt on taotlejal või toetuse saajal kohustus teavitada EMK-d oma andmete muutumisest ning nõusoleku saamiseks näiteks kavandatud tegevusega seotud muudatustest.

Määruse §-s 15 sätestatakse nõuded toetuse saajale. Üheks olulisemaks kohustuseks on see, et toetuse saaja peab tegema investeeringu ja esitama investeeringut tõendavad dokumendid EMK-le hiljemalt kahe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40) sätestatud tähtaja – 31. detsember 2015 – kohaselt tuleb 2013. aastal taotlemisel silmas pidada, et investeeringu tegemist tõendavaid dokumente toetuse väljamaksmiseks ei tohi esitada hiljem kui 2015. aasta augustis. Toetuse saaja peab võimaldama teostada järelevalvet toetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle ning saadud toetusraha mittesihipärase kasutamise korral PRIA nõudmisel tagasi maksta.

Metsaühistu puhul, kui tema liige on selle metsamaa, mille kohta on toetust saadud, sihtotstarvet muutnud enne viie aasta möödumist arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, tuleb toetusraha tagasi maksta osaliselt, see tähendab, et tagasimakstav toetuse suurus arvutatakse võrdeliselt metsaühistu liikme osalusega toetatava tegevuse maksumusest. Õiguslikud suhted metsaühistu ja tema liikme vahel peaksid olema reguleeritud käsunduslepingu või muu sarnase õigussuhte alusel.

Määruse §-s 16 on sätestatud dokumentide loetelu, mida toetuse saaja pärast tegevuse elluviimist peab esitama.

Määruse §-s 17 on sätestatud toetuse maksmine ja maksmisest keeldumise alused. Ettepaneku toetuse maksmiseks või maksmisest keeldumise kohta teeb EMK PRIA-le kahe kuu jooksul arvates määruse §-s 16 loetletud nõuetekohaste dokumentide saamisest. PRIA otsustab toetuse maksmise sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole ühe kuu jooksul arvates EMK poolt tehtud sellekohase ettepaneku saamisest.

Määruse §-s 18 on sätestatud dokumentide säilitamise nõuded. EMK peab dokumente säilitama kuni 2025. aasta 31. detsembrini. Toetuse saaja peab toetuse taotlemise ja saamisega seotud dokumente säilitama viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Määruse § 19 sätestab, et esimeses taotlusvoorus võib taotleda toetust tegevuse kohta, mille elluviimisega ei ole alustatud ning mille tegemist tõendavad dokumendid ei ole väljastatud varem kui 2007. aasta 1. jaanuaril. Sel juhul võib taotleja esitada investeeringu tegemist tõendavad dokumendid koos taotlusega.

Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta, komisjoni määrus (EÜ) nr 1975/2006, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74–84), komisjoni määrus (EÜ) nr 1974/2006, millega sätestatakse nõukogu määruse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73), ning nõukogu määrus (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) 1452/2001, (EÜ) 1453/2001, (EÜ) 1454/2001, (EÜ) 1868/94, (EÜ) 1251/1999, (EÜ) 1254/1999, (EÜ) 1673/2000, (EMÜ) 2358/1971 ja (EÜ) 2529/2001.

Määruse mõjud

Kahjustatud metsa taastamise ja metsatulekahju ennetamise investeeringutoetusega taastatakse kokku umbes 3500 hektarit loodusõnnetuste või tulekahju poolt kahjustatud metsa. Aastail 2000 kuni 2006 on toimunud Eesti metsades kokku üle 1000 metsapõlengu 6600-l hektaril ehk keskmiselt 940 hektaril aastas, sellest ca 50 % erametsamaal. Tuuleheite või -muru tõttu on sama ajavahemiku jooksul kahjustunud üle 7000 hektari erametsa ehk keskmiselt 1000 hektarit erametsa aastas. RAK-i programmiperioodil taotleti 2006. ja 2007. aastal kolmes taotlusvoorus toetusi 600 hektari kahjustatud metsa taastamiseks. Lähtuvalt eeltoodud analüüsist ning toetuse rahastamise eelarvest on võimalik toetuse abil taastada ca 500 hektarit kahjustatud metsa aastas.

Ligi 900 000-st hektarist erametsamaast on 500 000 hektarit suure ja keskmise tuleohuga maakondades. Kuna metsatulekahju ennetavate tegevuste toetamine on Eestis esmakordne, kavandatakse tegevusi metsatulekahju ennetamiseks ellu viia vaid umbes 7000-l hektaril kõrgema või keskmise tuleohuga metsades.

Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Kahjustatud metsa taastamise ja metsatulekahju ennetamise investeeringutoetust rahastatakse 75% ulatuses Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) ning 25% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Määruse rakendamiseks vajalikud avaliku sektori kulutused on ette nähtud kogu eelarveperioodi jooksul kokku 61 700 000 krooni.

Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

Eelnõu kooskõlastamine

Määruse eelnõu kiitsid heaks arengukava seirekomisjoni liikmed. Eelnõu esitati kooskõlastamiseks õigusaktide eelnõude kooskõlastamise infosüsteemi e-Õigus kaudu Keskkonnaministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Siseministeeriumile, regionaalministrile ja Päästeametile. Siseministeerium ja regionaalminister kooskõlastasid eelnõu märkusteta. Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkustega, millega arvestamine kajastub ka eelnõus ja seletuskirjas. Mitteamestatud on ettepanekuga korraldada kahjustatud metsa taastamiseks või metsatulekahju ennetamiseks toetuse taotlemiseks erinevad taotlusvoorud või määrata mõlemale tegevusele eraldi eelarvelised mahud. Määrusega kehtestatav regulatsioon ja hindamiskriteeriumid on piisavad, tagamaks taotlejale

üheselt mõistetavad tingimused ja võimalused mõlema tegevuse puhul toetust taotleda või saada. Keskkonnaministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 11. juuni 1996. a määruse nr 160 “Vabariigi Valitsuse reglemendi kinnitamine” punkti 25³ kohaselt ettenähtud tähtjaks eelnõude kooskõlastamise infosüsteemi kandnud kirja eelnõu heakskiitmise või eelnõuga põhjendatult nõustumata jätmise kohta ning ei ole taotlenud tähtaja pikendamist ega teatanud sellest ning seetõttu loetakse eelnõu heakskiidetuks.

Ants Noot
Kantsler